

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

SELENDİ

LİSANS (BİTİRME) TEZİ

HAZIRLAYAN

MURAT DABAN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ

Lefkoşa

2001

ÖNSÖZ

Selendi'nin kültürel özelliklerinin, doğal güzelliklerinin tanıtıldığı bu tez, ayrıca Selendi hakkında yapılan ilk bilimsel tez kitabıdır.

Tabiat varlıklarımız ve kültürel değerlerimiz ülke zenginliklerimizdir. Bunların korunması her Türk insan için kutsal bir görevdir. Bu bilimsel tanıtım tezinin hazırlanmasında bana yardımlarını esirgemeyen Selendi Kaymakamı Mustafa DALKILIÇ, Belediye Başkanı Ramazan GÜRCAN ve Selendi Halkına canı gönülden teşekkür ederim.

Böyle bir tezi hazırladığım için aldığım ; Sayın Kaymakamımız Mustafa DALKILIÇ ve Belediye Başkanımız Ramazan GÜRCAN tarafından teşekkür duygusunu, bende bana bu görevi veren değerli Doç. Dr. Bülent YORULMAZ hocama aktarmayı kendime bir borç bilirim.

Murat DABAN

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. SELENDİ ADININ KAYNAĞI ve TARİHÇESİ	2
2.1. Selendi Adının Kaynağı	2
2.2. Selendi'nin Tarihçesi	2-3
3. COĞRAFİ YAPISI	4
3.1. İklim	4
3.2. Bitki Örtüsü	5
3.3. Akarsu ve Göletleri	5
3.3.1. Selendi Çayı	5
3.3.2. İlge Çayı	6
3.3.3. Havaoğlu Göleti(Sülüklü Göl)	6
3.3.4. Pınarlar Göleti	6
4. SELENDİ'DE TARIM	7
4.1. Hububat (Buğday, Arpa, Yulaf)	7
4.2. Tütün	8
4.3. Haşhaş	9
4.4. Meyvacılık	9
4.4.1. Kiraz	9
4.4.2. Antepfıstığı	10
4.5. Zeytin	10
4.6. Bağcılık	10
4.7. Sebzecilik	10
4.8. Seracılık	11
5. HAYVANCILIK	11
5.1. Büyükbaş Hayvancılık	11
5.2. Koyunculuk	12
5.3. Tavukçuluk	12
6. MESİRE YERLERİ	12
6.1. Kınık Tepesi	12
6.2. Değirmen Dere	13
6.3. Zeynal-Yağcı Dağı	13
6.4. Türbeler ve Yatırlar	13
7. NÜFUS	14
8. MÜZİK ve FOLKLOR	15
8.1. Halkoyunları	15
8.1.1. Davul zurna ve saz eşliğinde oynanan oyunlar	15
8.1.2. Orta Oyunları	15
Selendi Türküsü	15-16
8.2. Cirit Oyunları	16-17
9. EL SANATLARI	19
9.1. Kilim	19
9.2. Halı	19-20
9.3. Çarpana	20
9.4. Torba ve Heybe	20-21
10. SELENDİ MUTFAĞI	22
10.1. Tarhana	22
10.2. Höşmerim Tatlısı	23

11. İDARİ YAPI	23
11.1. Kaymakamlık	23
11.2. Belediye	24
11.3. Eğitim Öğretim	24
11.4. Halk Eğitim Merkezi	25
11.5. Sağlık	25
12. ULAŞIM	25
13. SANAYİ	26
14. İLÇEDEKİ BAZI İNANÇLAR	26
14.1. Üzerlek Tütetmek	26
14.2. Aydeş Aşı Pişirmek	26
14.3. Hançer Çevirmek	26
14.4. Türbeye Bağlanma	26
14.5. Köstek Kesme	27
14.6. Parpılamak	27
14.7. Ölü Arkasından Yapılanlar	27
14.8. Ağız Açma	27
14.9. Hayır Yapma	27
14.10. Elli İkinci Gece	28
14.11. Hayır Pilavı Yapma	28
15. AĞIZ ve ŞİVE ÖZELLİKLERİ	28
16. ÜÇ EYLÜL KURTULUŞ ŞENLİKLERİ	28-30
KAYNAKÇA	31

RESİM ve ÇİZELGELER

Sayfa No

Selendi ve Çevresi	3
Selendi Çayı	5
Pınarlar Göleti	6
Tarlada Tütün	8
Selendi Yaprak Tütün İşletme Atölyesi	8
Ömer Dede Türbesi	14
Selendi Atçılar ve Biniciler Kulübü Başarı Tablosu	17
Cirit Oyunlarından Görünüş	18
Selendi Cirit Takımı	18
Selendi El Dokuma Halısına Örnek	21
Çarpana	22
Hükümet Konağı	23
Belediye	24
Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	24
Kurtuluş Şenliklerinden Görünüm	30
Halkın Birlik ve Beraberlik Görüntüleri	30

SELENDİ

1.GİRİŞ

Roma devrine kadar uzanan bir tarihe sahip olan Selendi, 1954 yılından beri Manisa'ya bağlı bir ilçe durumundadır. İlçe kırsal bir coğrafi yapıya sahiptir. Bu nedenle ekonomik yönden yetersiz bir ilçedir. Hayvancılık, tütün gibi klasik ürünlerin yanında yayla bağcılığı, kiraz ve antepfıstığı gibi ürünlerde yetiştirilir. El sanatları, atçılık konusunda ismini duyurmuştur. Bu gün hareketli ve yeşil görüntüsüyle dikkat çeken Selendi'nin, halkı da milli ve manevi değerlerine bağlı, sevimli, misafirperver, vefakar ve fedakar insanlarda oluşur.

Halk birbiriyle yardımlaşma içinde yaşamaktadır. Bunun nedeni ise küçük bir yerleşim alanı olmasındandır. Halkın bu özelliği düğünlerde, hastalıkta, ölümlerde ve tarlalarda olduğu gibi maddi yönden zor durumda kalan kişiye yardımda bulunulmasıyla kendini gösterir.

Selendi'de en büyük sorun işsizliktir. Sanayiinin olmaması ve iş alanlarının kısıtlı olması nedeniyle yetişen gençler iş bulmakta zorlanmaktadırlar. Bu yüzden iş arayan gençler dışarıya iş bulmak ve çalışmak için giderler. Dışarıdan göçlerin de olmaması nedeni ile nüfusta hızlı bir artış yoktur.

İklim olarak Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Selendi'de kış ayları soğuk ve yağışlı, yaz ayları ise sıcak ve kurak geçmektedir.

2. SELENDİ ADININ KAYNAĞI VE TARİHÇESİ

2.1 Selendi Adının Kaynağı :

Selendi'nin bugünkü ismini almasına dair halk arasında iki türlü söylenti vardır. Bunlardan birincisi; Selendi Çayı'na su indiği zaman halkın söylediği "sel indi" sözünün değişikliğe uğrayarak "Selendi" şekline dönüşmesinden ileri geldiği söylentisidir.

Diğer bir rivayete göre de ;Selendi şimdiki ismini Lidyalılar döneminde, Kara- selendi Köyü yakınlarında kurulan tarihi Slandos şehrinden aldığıdır. Selendi adının kaynağı tam olarak araştırılmamakla beraber bu iki söylentinin de doğruluğu ispatlanmamıştır.

2.2 Selendi'nin Tarihçesi:

Bugün Manisa İline bağlı bir ilçe olan Selendi, 1282 yılına kadar Latince ismi olan "Slandos " anılmakta idi. Slandos şehri ilçemize bağlı olan Karaselendi Köyündeki harabelerin olduğu yerde kurulmuştur. Bu şehir M.Ö. 7.Y.Y'da Lidyalılara ait olup ve Lidyalıların başkenti Sard 'a bağlı idi.

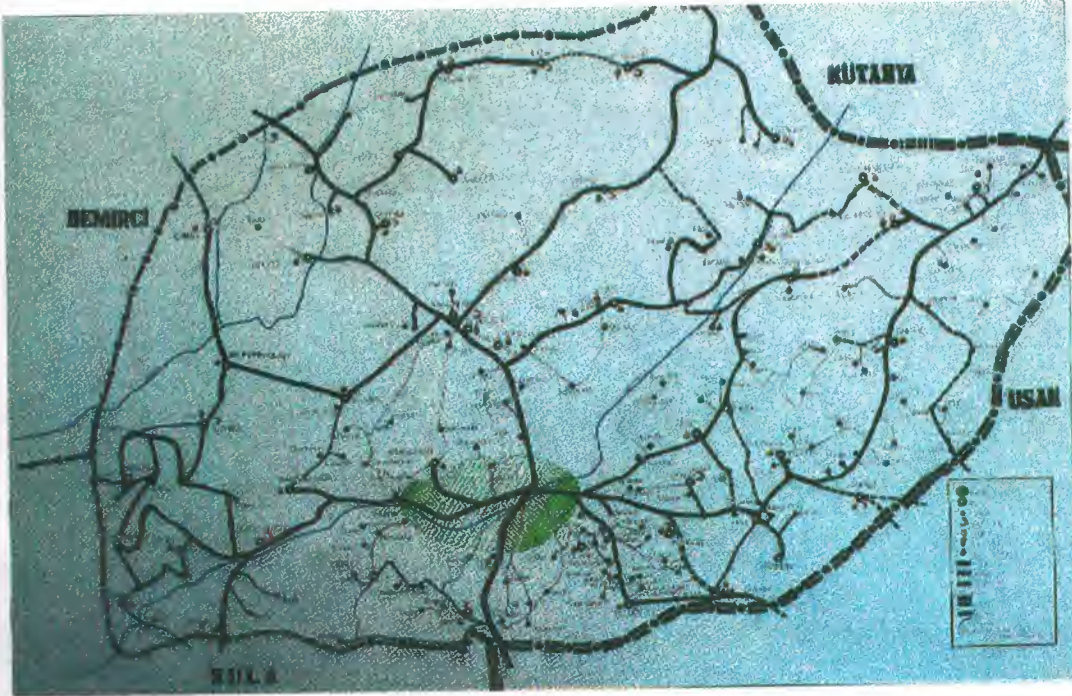
M.Ö.7.Y.Y'da Lidya Devleti Persler tarafından baskına uğramıştır. Slandos şehri ise bu baskında büyük yıkımlar görmüştür .Bu baskından sonra Slandos şehri Lidyalıların elinden çıkararak Perslerin egemenliği altına girmiştir.

M.Ö. 332 tarihinde, Makedonya Kralı Büyük İskender Pers İmparatorluğu'nu himayesine almıştır. Daha sonra Makedonya Devletinin çökmesiyle M.Ö. 3. Y.Y'da Slandos şehri Doğu Roma İmparatorluğu'nun (Bizans) himayesine girmiş ve M.S. 1282 yılına kadar da Bizanslıların himayesinde durmuştur. Germiyan Beyliği'nin kurucusu Alishir Bey 1282 yılında Alaşehir ve

Kulayla birlikte Selendi'yi de Bizanslılardan geri almıştır. Bu tarihten itibaren Selendi ilk defa Türk topraklarına katılmıştır.

Söğüt'te kurulan Osmanoğulları bu sıralarda günden güne büyümekte, toprakları genişlemekte ve nüfusu artmaktadır. 1400'lü yıllarda Kula ile birlikte Selendi, Osmanoğulları topraklarına katılmış ve Bursa'ya bağlanmıştır. Artık Selendi bu zamandan itibaren Osmanlı topraklarının bir parçası olmuştur.

Selendi daha sonra Bursa'dan alınarak Manisa sancağına bağlanmıştır. Ülkemizin düşman istilasına uğradığı sırada Selendi de düşman güçleri tarafından işgal edilmiştir. 3 Eylül 1922 yılında bu işgalden kurtulmuştur. Cumhuriyet döneminde, Kula'ya bağlı bir nahiye olan Selendi, 1954 yılında Manisa'ya ilçe olarak bağlanmıştır. Günümüze kadar da bu konumunu sürdürmektedir.

Selendi ve Çevresi

3. COĞRAFI YAPISI

İlçenin yüzölçümü 850 km² olup , bunun % 34'ü tarım alanı, %34'ü ormanlık, %14'ü çayır ve mera ,%18'i ise yerleşim yeridir.

Coğrafi yapı bakımından Selendi'nin %70 kadarı dağlık ve engebeli arazi, %30 kadarı ova durumundadır. Bu özelliği nedeniyle de ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Arazinin çoğu kısmında sulama yeterli olmadığından verim az olmaktadır. Buna bağlı olarak da Selendi 'de hızlı bir göç yaşanmaktadır.

İlçe toprakları , güney doğudan Uşak ili, kuzey doğudan Kütahya iline bağlı Simav ve Şaphane ilçeleri, kuzey batıdan Demirci ilçesi ve güney batıdan Kula ilçesi ile sınırlanmaktadır. İlçe merkezinin yerleşim alanının dört tarafı dağlarla çevrilidir. Kuzeyi ve doğusunda Demirci Dağları, batısında Divrik Dağı ve güneyinde Kınık Tepeleri bulunmaktadır. İlçe merkezi bir vadi içinde akan Selendi Çayı'nın iki tarafında kurulmuştur.

İklimi, Ege Bölgesi karakterine uymakta ve ılıman bir iklim hüküm sürmektedir. İlçenin denizden yüksekliği 525 metredir. Selendi'nin en yüksek dağı olan Yağcı Dağı ise 1516 metre yükseklikindedir.

3.1 İklimi :

Selendi' de Akdeniz iklimi özellikleri görülmektedir. Kışları ılık ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak geçmektedir. Kış aylarında ısı bazen 0 'dereceye kadar düşerken merkeze yılda birkaç defa kar yağdığı görülür. Dağlarında ise belirli aralıklarla karın yağdığı görülür. Kış aylarında dondurucu soğukların da olduğu görülmektedir. Yaz aylarında ise hava sıcaklığı 38' dereceye kadar çıkar. Yaz aylarında görülen bu sıcaklık Selendi Çayı'nı bile kurutur. Bu nedenle halk yaz aylarında Selendi Çayı'ndan sulamada yararlanamamaktadır.

3.2 Bitki Örtüsü :

Selendi'nin 20 km kuzeyinde bulunan Yağcı Dağı ve civarı meşe ağaçlarıyla kaplıdır. Güneyinde bulunan Kınık Tepelerinde ise geniş çam ormanlığı vardır. Selendi Çayı'nın iki tarafında bulunan kavak ve söğüt ağaçlarının çokluğu da göz önünde bulundurulursa bu bitki örtüsü yazları Selendi ve çevresine güzel bir görünüm kazandırmaktadır.

Selendi Çayı

3.3 Akarsu ve Göletleri :

3.3.1 Selendi Çayı :

Gediz Nehri'nin sağdan aldığı bir koldur. Şaphane Dağlarından doğarak, dağlık bir alanda geniş vadiler çizdikten sonra, Selendi'nin içinden geçen Selendi Çayı, sağdan ve soldan bir takım dereleri (Karaselendi ve Azizbey) aldıktan sonra Kula ilçesi sınırlarında bulunan Çampınar Köyü yakınlarında Gediz nehri ile

birleşir. Selendi Çayı'ndaki su rejiminin düzensiz olması suyun tarımsal alandaki kullanılmasını engellemektedir.

3.3.2 İlge Çayı :

Kütahya ili hudutlarından çıkarak, Selendi'nin Omurlar, Çortak, Satılmış, Çanşa, Çamhca ve Turpcu köylerinden geçerek Gedizle birleşir. Yılın her mevsiminde suyu bulunan çayın ıslah edilmemiş olması ve su tutulmaması nedeniyle gerektiği kadar yararlanılmamaktadır. Çay kenarındaki düzlükler sulu tarıma elverişli olmasına rağmen elektrik hattının bulunmaması en büyük sorunlardandır.

3.3.3 Havaoğlu Göleti (Sülüklü Göl) :

Selendi'ye bağlı Havaoğlu ve Yağcı köyleri arasında yer alan gölette romatizmal hastalıklara iyi geldiği söylene sülük bulunmaktadır. Bu yüzden halk arasında Sülüklü Göl olarak ta bilinir. Vatandaşların aynı zamanda sulama amaçlı kullandıkları göl, tarıma katkı sağlamaktadır. Son zamanlarda bu gölde halkın aynalı sazan balığı yetiştirdiği ve buradan kazanç elde ettiği görülmektedir.

3.3.4 Pınarlar Göleti :

Çıkrıkçı Yaylası'nda Pınarlar'a yakın yapılan bir suni gölettir. Hayvan sulamasında ve piknik alanı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca gölette balık üretimi de yapılmaktadır.

Pınarlar Göleti

4. SELENDİ'DE TARIM

Selendi İlçesi'nin toplam arazi varlığı 75100 hektardır. Bunun 10500 hektarı çayır-mera alanı 14500 hektarı yerleşim alanı, 24500 hektarı orman alanı ve 25600 hektarı tarım alanı olarak kullanılmaktadır. İlçedeki 25600 hektar tarım arazisinin 1432 hektarı sulanabilen, 24168 hektarı sulanamayan arazilerden oluşur.

İlçe nüfusunun çoğu tarımla uğraştığı için ilçe ekonomisi de tarıma dayalıdır. Sulanabilen tarım alanlarının kısıtlı olması nedeniyle ilçede kuru tarıma ağırlık verilmektedir. Halkın birinci derecede gelirini sağladığı ve en çok uğraştığı tarımsal faaliyetler hububat üreticiliği ve tütüncülüktür.

4.1 Hububat (Buğday, Arpa, Yulaf) :

İlçede mevcut arazi yapısı ve iklim şartları göz önüne alındığında en fazla üretimi olan zirai faaliyet hububattır. Buğday ve arpa çok fazla miktarda üretilirken yulaf üretimi buğday ve arpa kadar fazla değildir.

İlçede ekmeçlik buğday çeşitleri yetiştirilir. Bu buğdaylardan kırmızı sert, kırmızı yarı sert ve beyaz yarı sert buğdaylar en başta üretilen buğday çeşitleridir. Yetiştirilen buğdaylar saman kalitesi bakımından çok değerlidir. Bu nedenle çevre pazarlarda Selendi samanı tercih edilir.

İlçedeki hububat üretimi şu şekilde gerçekleştirilir :

Buğday :8400 Ha

Arpa : 2670 Ha

Yulaf : 130 Ha

Yukarıda belirtildiği üzere verilen verilerde yulaf üretiminin buğday ve arpa üretimine göre daha az üretildiği görülmektedir.

4.2. Tütün :

Selendi'de arazilerin sulanamaması ve mevcut tarım alanlarının tütün yetiştiriciliğine uygun olması nedeniyle endüstri bitkilerinde tütün yetiştiriciliği ön plana çıkmıştır. İlçede 3465 Ha tarım alanında tütün yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ortalama dekarda verim 50-60 kg'ı bulmaktadır.

Selendi'de ekonomi tütüne endeksli olup, halkın tamamına yakını tütün üretimi yapmaktadır. İlçede tütün demek; çiftçinin kızının çeyizi, oğlunun düğün ve ailesinin ekmek parası demektir.

İlçede bulunan "Yaprak Tütün İşletme Müdürlüğü " halka büyük ölçüde yardımcı olmaktadır. İşletme kapalı bir alana sahip olup 12000 m2 dir. Toplam ambarlama kapasitesi 65000 balyadır. Kurulmuş fakat faaliyete geçmeyen işleme atölyesi çalışmaya başladığında günde 20 ton yaprak tütünü işleyecektir.

Tarlada Tütün

Selendi Yaprak Tütün İşleme Atölyesi

4.3. Haşhaş :

1997 yılında üretiminin serbest bırakılmasıyla tütüne alternatif olarak düşünülmüştür. İlçede 750 Ha. haşhaş üretim sahası bulunmaktadır. Ortalama dekardan 50 kg tohum ve 50 kg kapsül elde edilmektedir. Daha çok mavi ve gri tohumlu haşhaş yetiştirilmektedir. Haşhaşın Selendi'de yetiştiriciliği yeni olmasına rağmen her yıl üretici bulmaktadır. İlçede yıllık yağışların haşhaş için yeterli olmasından ve tütünle aynı toprağı istemesinden dolayı üretim her yıl artmaktadır. Haşhaş üretimi her yıl her ne kadarda artsa ilçede Toprak Mahsulleri Ofisi Ajansı bulunmadığı için çiftçi zor durumda kalmaktadır.

4.4. Meyvacılık :

İlçede meyve üreticiliği her ne kadar kadar yapılmakta ise de arazilerin engebeli, sulama imkanının kısıtlı olmasıyla beraber meyve ağaçlarının toprak ve iklim isteklerinin farklı olması nedeniyle meyvecilik fazla gelişmemiştir. Son zamanlarda elma, armut gibi bazı meyve türlerinde azalma görülürken kiraz ve antep fıstığı gibi meyve türlerinde bariz bir artış görülmektedir.

4.4.1. Kiraz :

İlçenin 700-800 m. yükseklikteki Çıkrıkçı, Pınarlar, Tepeynihan, Terziler ve Kürkcü köylerinde yoğun olarak yetiştirilmektedir. Selendi'de toplam 20200 adet kiraz ağacı bulunmakta ve ağaç başına verim ortalama 24 kg'dır. Daha çok "0900 Ziraat" ve "Napolyon" çeşitleri ile üretim yapılmaktadır. Üretilen kirazlar ihracatçı firmalar tarafından ilgi görmektedir.

4.4.2. Antepfıstığı :

Yörede daha çok yabani ağaçlara aşılması suretiyle üretim yapılmaktadır. Bu aşılama genellikle Siirt çeşidi fıstıkla yapılır. İlçede 200 000 adet Antepfıstığı aşılması yapılmıştır. Ağaç başına verim ise 5 ile 7 kg. arasındadır. Antepfıstığı üretimi her yıl artmaktadır. Bölgede, Selendi dışında Antepfıstığı yetiştirilmemektedir.

4.5. Zeytin :

Zeytincilik önceleri bahçecilik şeklinde yapılacak kadar az iken şimdilerde bahçecilikten çıkarak genişlemiştir. Daha da gelişmesi için Kaymakamlık tarafından ücretsiz fidan dağıtılmaktadır. Böylece üretim her yıl artmaktadır.

4.6. Bağcılık :

Selendi'de 96 Ha. bağ alanı mevcuttur. Büyük bir kısmı yayla bağcılığı şeklinde olup, sofralık üzüm üretimi yapılmaktadır. Manisa denildiğinde akla gelen üzümün çok az miktarı Selendi'de yapılmaktadır. Üretimi yapılan çeşitler, razakı, italia, alfons lavalee'dir.

4.7. Sebzeçilik :

İlçenin sulanabilir arazilerde domates üreticiliği yaygınlaşmış durumdadır. Domates üreticileri ürünlerini ya salça fabrikalarına yada yakın pazarlarda halka satmaktadırlar.

İlçede karpuz üretimi de yaygınlaşmış durumdadır. Çiftçi karpuz üretimi yaparak ek gelir elde etmektedir. Hatta sadece karpuz üretimi yaparak geçinen çiftçiler de vardır.

İlçede bulunan Selendi Çayı ve İlge Çayı vadilerinin yatakları oldukça geniştir. Halk domates ve karpuzun yanı sıra biber, fasulye, patlıcan ve bamyaya gibi sebzeleri de yetiştirir. Ama çoğu halk bu sebzeleri kendi ihtiyacı kadar yetiştirir.

4.8. Seracılık :

İlçede mevcut iklim şartları dikkate alınarak tarım ürünlerinin mevsiminden 1-2 ay erken yetiştirilmesi için 1997 yılında seracılık faaliyetleri başlamıştır.

İlçede, İlçe Tarım Müdürlüğü'nün destekleri ile 204 m²'lik 55 adet sera kurulmuştur. Seralarda çift sezon ürün yetiştiriciliği yapılmaktadır. İlk sezonda marul, ikinci sezonda ise domates, salatalık, biber, fasulye ve süs bitkileri yetiştirilir.

5. HAYVANCILIK

İlçe ekonomisinin en önemli gelir kaynaklarından birisi hayvancılıktır. Köylerin arazi durumu genellikle engebeli olduğu için küçükbaş hayvancılık yapmaya müsaittir. Son yıllarda özellikle, Antepfıstığı, kirazcılık ve zeytinciliğe verilen önemle birlikte keçinin azaltılması bitki örtüsünün değişmesini ve erozyonla mücadelede önemli katkı sağlamıştır. Keçinin kaldırılmasıyla koyunculuk ve süt sığırcılığı büyük ölçüde ilerlemiştir.

5.1. Büyükbaş Hayvancılık :

İlçede büyükbaş hayvancılık alanında, son yıllarda özellikle süt toplama merkezlerinin devreye girmesiyle büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. 9000 büyükbaş hayvanın bulunduğu Selendi'de Tarım Müdürlüğü ve OR-KÖY (Orman Köylerini Kalkındırma) teşkilatının birlikte çalışmaları sonucu süt verimi artırılmıştır. 2000 yılının ilk altı ayı itibariyle günlük süt üretimi yaklaşık 40 ton

olarak gerçekleşmektedir. Bunun büyük bir kısmına süt ürünü imalatı yapan firmalar toplayarak ilçe dışına götürüp işlemektedir.

5.2. Koyunculuk :

Küçükbaş hayvancılık ilçe merkezinde ve ilçenin bütün köylerinde yapılmaktadır. Genel olarak dağlıç ırkı mevcut olup, sakız melezi ve dağlıç kıvırcık melezi önemli yer tutar. İlçede 66000 baş civarında koyun varlığı mevcuttur. Ayrıca göçer olarak hayvancılık yapan yetiştiriciler yaz başında hayvanlarını yaylaya götürüp Ekim aylarında kışlalara getirirler. Bu yetiştiricilerde 10000 küçükbaş hayvan vardır.

Bunun yanı sıra ilçe merkeziyle köylerde kurban bayramlarında satılmak amacıyla küçükbaş hayvancılığı yapılmakta ve önemli bir gelir kaynağı teşkil etmektedir.

5.3. Tavukçuluk :

Tavukçuluk sektöründe bazı büyük kuruluşların ilçeye yatırım yapması sonucunda bu sektör gelişmekte ve aşırı bir ilgiye sahip olmaktadır. Şu anda 7500 başlıklı dört adet et tavukçuluğu işletmesi mevcuttur. Bu da Selendi'nin nüfusuna göre büyük bir orandır.

6 . MESİRE YERLERİ

6.1. Kınık Tepesi :

Bu şirin ve güzel piknik alanı Selendi'nin 7km güneyinde bulunmaktadır. Selendi'nin merkezi buradan kuş bakışı olarak görülmektedir. Bol ağaçlık, temiz hava, sakin bir ortam ve temiz çevresiyle Selendi halkının hafta sonlarında dinlenmek için gittikleri güzide bir mekandır.

6.2. Değirmen Dere :

Selendi ile Demirci yolu üzerindeki Çortak köyü yakınlarındaki İlge Çayı üzerindedir. Çınar ağaçlarıyla kaplı olan bu mesire yeri özellikle halkın bahar aylarında piknik ve şenlikler yaptığı bir yerdir.

6.3. Zeynal-Yağcı Dağı :

Bol yeşil alanı, temiz suyu, yüksek ve ormanlık alanıyla özellikle sıcak yaz ayların

da serinlemek, spor yapmak ve dinlenmek amacıyla gidilen bir yerdir. Halkın içinden buradaki suyun tiryakisi çoktur. Yani devamlı buradaki dağ suyunu içen insanlara rastlamak mümkündür. Buradaki suyun ne kadar şifalı olduğu halk arasında söylene de tıbben doğruluğu ispatlanmamıştır.

6.4. Türbeler ve Yatırlar :

Zeynal Abidin, Ömer Dede ve Nurullah Efendi rivayete göre İlhanlılar döneminde Selendi' ye irşat için gelirler. Zeynal Abidin zirvede (Kandırmış Dağı) arkadaşlarıyla birlikte inzivaya çekilir. Diğer arkadaşlarını oradan yönlendirir. Ömer Dede ve Nurullah Efendi, Selendi ve çevresinde halkın birlik ve beraberliği için çalışır. Ayrıca halkın ziraat, hayvancılık ve sağlık yönüyle eğitimi üzerinde durur. Sonraları bu şahısların mezarları ziyaret yeri olarak gidilmeye başlanır. Hala Nurullah Efendi'nin mezarı sıkça ziyaret edilen bir yerdir. Eskin Köyü'nde bir kadında bulunan "şifa taşı", Nurullah Efendinin şifa taşı olarak bilinir ve ziyaret edilir.

Ömer Dede Türbesi

7. NÜFUS

Selendi, Kula İlçesine bağlı bir nahiye iken 1954 yılında ayrılarak Manisa'ya bağlı bir ilçe olmuştur. 1955 yılında yapılan nüfus sayımına göre merkezin nüfusu 1542, köylerin nüfusu ise 18478 olmak üzere toplam nüfus 20020 olarak tespit edilmiştir. 2000 yılında yapılan son nüfus sayımına göre merkezin nüfusu 10 000, köy nüfusları ise 25 000 olup toplam nüfus 35 000' e ulaşmıştır.

İlçeye bağlı bucak olmayıp, merkeze bağlı 11 mahalle ve 44 köy vardır. Köylerinde çok sayıda mahallesi bulunmaktadır. 44 köyün 117 civarında mahallesi vardır. Selendi' ye civar il ve ilçelerden göç olmayıp halk genellikle ilçenin yerlisidir. Nüfus sayımındaki rakamlardan anlaşılacağı gibi işsizlik nedeniyle diğer il ve ilçelere göç yaşanmaktadır. Bu nedenle nüfusta fazla bir artış olmamaktadır.

8. MÜZİK VE FOLKLOR

8.1 Halk Oyunları :

Selendi’ de düğün, bayram, mahalli kurtuluş ve özel günlerde yapılan eğlencelerde oyunlar oynanır. Bu oyunları iki bölümde inceleyebiliriz.

8.1.1 Davul, zurna ve saz eşliğinde oynanan oyunlar :

Vatandaşların düğün, bayram, mahalli kurtuluş ve özel günlerde oynadıkları oyunlardır. Bunlar “Zeybek, Harmandalı, İslamoğlu, Köroğlu ve Selendi türküsü “ oyunlarıdır. Ayrıca günlük oyun havalarıyla da oyunlar oynanır.

8.1.2 Orta Oyunları :

Bayramlarda, düğünlerde ve mahalli kurtuluş günlerinde orta oyunları oynanır. Bu orta oyunlar, halkın kendi yaşantısından çıkardığı ortak yaşam biçimi olduğu gibi aynı zamanda öykü ve kahramanlıklardan esinlenerek yapılmış oyunlardır. İlçe köylerinden Satılmış Köyü orta oyunları ile adını duyurmuştur.

SELENDİ TÜRKÜSÜ

Selendi halkı Yörük soyundan olup hareketli türküleri bulunmaktadır. Her yerleşim yeri gibi Selendi’ de de acılar, sevinçler ve ayrılıklar türkülere yansımıştır. Selendi’ nin kendine has türküsü olan Selendi Türküsü çalınıp söylendiği gibi kıvrak bir halk oyunu olarak ta en çok oynanan oyundur.

Selendi Türküsü

Selendi'nin ak sıvalı evleri,
İçindedir ağaları beyleri,
Hop dendi gel gel aman,
Ben senden ayrılamam,
Saçları sallı gelin, pabucu pullu gelin

Selendi'nin dombayları bataкта,
Hanım yarım hasta olmuş yataкта
Hop dendi gel gel aman
Ben senden ayrılamam,
Saçları sallı gelin, pabucu pullu gelin

Selendi'nin sarı sarı samanı
Ah yine geldi ayrılmanın zamanı,
Hop dendi gel gel aman
Ben senden ayrılamam,
Saçları sallı gelin, pabucu pullu gelin

Selendi'nin alt yanından geçmeli
Can Fadime'yi fincana koyup içmeli
Hop dendi gel gel aman
Ben senden ayrılamam,
Saçları sallı gelin, pabucu pullu gelin

8.2. Cirit Oyunları :

Selendi ve yöresi Kızılkeçili ve Akkeçili Gacar yörüklerinden olup,dağlık bölgelere hayvancılık için yerleşmişlerdir. Bu nedenle eskilerden bu yana ata binmeye meraklı bir halka sahiptir. Halk düğün ve bayramlarını at oyunlarıyla süslemiştir. Öncelerde at ulaşım aracı olarak ta kullanılmıştır.

Yapılan düğün törenlerinde mutlaka atı iyi olan çağrılır. Gelin en iyi ata bindirilir ve onunla dolaştırılır. Gelin, erkek evine indirildikten sonra bir meydana dört beş metre yükseklikte ip gerilir,düğüne katılan atlılar değnek yarışına katılırlar. Değneğini dik olarak yere vurdurup ipin üzerinden atlatan biniciye düğün sahibi tarafından çeşitli hediyeler verilir. Ayrıca düğünlerde, bayram ve

şenliklerde cirit oynanır. Galip gelen cirit takımına para, dokuma, koyun, kuzu gibi hediyeler verilir.

Selendi' de at merakından dolayı "At Biniciliği Kulübü " kurulmuştur.

Türkiye genelinde oynanan cirit oyunlarında derecelere imza atmışlardır.

Selendi Atçılar ve Biniciler Kulübü Başarı Tablosu

TARİH	YER	DERECE
23.04.1991	ELAZIĞ	BİRİNCİLİK
06.06.1991	MALATYA	ÜÇÜNCÜLÜK
04.09.1991	MANİSA	BİRİNCİLİK
12.04.1993	UŞAK	İKİNCİLİK
17.04.1993	MANİSA	BİRİNCİLİK
06.06.1993	MALATYA	İKİNCİLİK
15.05.1994	MALATYA	İKİNCİLİK
06.05.1995	SELENDİ	BİRİNCİLİK
21.05.1996	SELENDİ	BİRİNCİLİK
29.10.1996	ANKARA	ÜÇÜNCÜLÜK
29.06.1997	SELENDİ	BİRİNCİLİK
15.05.1999	MALATYA	BİRİNCİLİK
29.10.1999	SELENDİ	BİRİNCİLİK
04.09.2000	SELENDİ	BİRİNCİLİK

Cirit Oyunundan Bir Görünüş

Selendi Cirit Takımı

9. EL SANATLARI

Selendi halkı otantik özelliklerini kaybetmemiştir. İlçede halk genellikle yörük ailelerinden oluştuğu için aileler yaşam öykülerini nakış ve işlemeye dokumuşlardır. Yörükler kendi doğallıklarını ve güzelliklerini dokumacılığa ve oya işlemeciliğine yansıtılmışlardır. Taş yapıtlarından kağı arabalarına kadar özgünlükleri alın terleriyle karışmıştır.

9.1. Kilim :

Selendi kilimleri yurt çapında ismini duyurmuştur. Resmi ve özel tanıtım kataloglarında en başta yer alan kilimin Selendi adının tanıtılmasında büyük bir yeri vardır. Kilimlerin çeşitlerini şöyle sıralamak mümkündür. Kertme kilim, Karagöz kilim, Sarı kilim, Sinekli kilim şeklindedir.

Kilim dokumada doğal koyun yünü yıkanıp kurutulduktan sonra temizlenir ve özel yay tokmakla vurularak kopartılır. Kopartılan yün burma yumaklar yapılır ve kilim, heybe, torba ipi olarak kirmanda eğrilir. Daha sonra boya kazanlarında boyanarak kurutulur. Tezgaha takılır ve Osmanlı motiflerinden seçilen bir motifle dokunmaya başlanır.

Selendi'nin dokuma özelliklerinden biri de keçi kılından çulların dokunulmasıdır. Keçi kılından çul, çuval, çadır ve geri dokunmaktadır. "Geri, kağı arabalarının kanatlarına gerilerek içine saman konulan dokumadır "

9.2. Halı :

Selendi dokumacılığında halı, 1930 yıllarında at eyerlerine halıheybe asmakla başlamıştır. Varlıklı sayılan kişiler binek atlarına halıheybeler dokuturlardı. Ama halı Selendi ekonomisine 1950-1960 yılları arasında tezgahlar

halinde girmiştir. 1970 yıllarında köylerin geçim kaynağı olan halıcılık hemen hemen her eve girmiştir.

Kış aylarında genç kızların korolar söyleyerek dokudukları halılar evin geçimini sağladığı gibi onların dokumadaki şenlikleri de görülmeye değer. Selendi’de kaba ve ince halı dokunulmaktadır. Yaygı halıları, duvar halıları, yolluk halıları ve namazlık halıları dokunur. Ayrıca halıdan torba ve heybe de yapılır.

Selendi’nin merkezinde ve köylerinde dokunan “kirkitli halı” hem gelir kaynağı olarak görüldüğü gibi hem de Ege Turizmi pazarında seçkin bir yer almaktadır. İlçe Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünce açılan kurslarda yetişen elemanlar sayesinde başta A.B.D ve Japonya olmak üzere bir çok dış ülkeye ihraç malı halı dokunmaktadır.

9.3. Çarpana :

Büyük bir incelik ve el marifeti ile kirmanda hazırlanan yün ip, kök veya ip boyalarıyla boyandıktan sonra tezgaha asılır. Sonra çeşitli motiflerle çarpananın dokuması yapılır. Çarpana da asıl özellik ip ve süstür. İp olarak çarpana, çocuk, odun ve testi sarınmada kullanılır. Süs eşyası olarak ise atlarda, duvar süslerinde ve hanımların bellerinde kullanılır. Süs çarpanalarında kullanılan mavi göz boncukları ve melengeç karaları nazar değmesin anlamı taşır.

9.4. Torba ve Heybe :

Torba, özellikle Selendi’nin köylerinde yiyecek ve malzeme taşımada kullanılan dokuma ürünüdür. Torbanın iç yüzü düz, dış yüzü ise motiflerle dokunur. Saç örgüsü ve mavi boncukla dış yüzü süslenir. Torba yün ve pamuktan dokunur.

Heybe ise, torbanın çift gözlüsüdür. Yiyecek-içecek, araç-gereç, ve eşya taşımak için kullanılır. İnsanlar tarafından taşınabildiği gibi yük hayvanlarıyla da taşınır. Evlerde süs eşyası olarak kullanılır. Selendi halkının yaşamında vazgeçilmez dokuma olduğu gibi ekonomisine de katkısı vardır. Çünkü turistler ve işyeri sahipleri tarafından süs eşyası olarak rağbet görmektedir.

Selendi El Dokuma Halısına Bir Örnek

Çarpana

10. SELENDİ MUTFAĞI

Her yerleşim yerinin olduğu gibi Selendi'nin de kendine has yemekleri bulunmaktadır.

10.1.Tarhana :

Selendi halkının vazgeçemediği tek yemek tarhanadır desek pekte yalancı çıkma yız. Tarhana her mevsim halkça yenilen bir yemektir. Özellikle sabahları kahvaltı yerine yenir. Yani tarhana çorbası çok istenen, özlenen ve sürekli yenen bir çorbadır. Her yörenin kendine has tarhana çorbası vardır. Selendi'nin tarhana çorbasındaki malzemeler ise şöyle sıralanır. Un,kırmızı tarhanalık biber, soğan, nohut, nane, bazen yoğurt ve tarhana otu kullanılır. Unun dışındaki tüm malzemeler tencerede kaynatılır. Bu karışıma "pişirgi" denir. Adet olarak bu pişirgiden komşulara birkaç tabak dağıtılır. Daha sonra un eklenerek yoğrulur. Bu karışım daha sonra serilerek bekletilir. Bekletme sonunda genç kızlar ve komşularla birlikte türküler söylenerek ovulup, elekten geçirilir. Kurumaya bırakılır ve belli bir zamandan sonra lezzetli tarhana çorbası meydana gelir.

10.2.Höşmerim Tatlısı :

Selendi yöresine has peynir tatlısıdır. Bu tatlı için tuzsuz peynir, un, tereyağı ve şeker gereklidir. Önce taze tuzsuz peynir elle ovalanıp küçük parçalara ayrılır. Bir süre bekletilir. Pişirilecek tavaya bir miktar tereyağı konur ve taze tuzsuz peynir içine eklenip iyice karıştırılır. Daha sonra un eklenip yeniden kavrulur. Ayrı bir kaptaki kaynatılan şerbet hazırlanan höşmerimin üzerine dökülür ve bekletilir. Servise hazır hale gelen höşmerim tatlısı Selendi halkı tarafından çok sevilen bir tatlı türüdür. Henüz imalat yapılan bir iş yeri yoktur.

11. İDARİ YAPI

11.1 Kaymakamlık:

Selendi'nin mülkü amiri kaymakamdır. Selendi 1954 yılında ilçe olduğundan beri kaymakamlık tarafından yönetilmektedir. İlçede kaymakamlığın özel bir binası olmasına rağmen kendine ait bir kaymakam lojmanı bulunmaktadır. Kaymakamlık hükümet konağı binası içinde yer almaktadır.

Hükümet Konağı

11.2 Belediye :

Selendi daha önceleri Kula ilçesine bağlı bir nahiye iken 1954 yılında nahiyelikten ayrılarak Manisa İli'ne bağlı bir ilçe durumuna gelmiştir. Bu yıldan itibaren belediye başkanlığına seçilen insanların hepsi Selendi'nin kalkınması için çalışmışlardır. Belediye yılın belirli için günlerinde halk bazı eğlenceler düzenlemektedir

11.3 Eğitim Öğretim :

İlçede öğrenci sayısı ve eğitime talebin artması göz önüne alındığında yeni okul- ların açılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. İlçe merkezinde dört ilköğretim okulu ile beraber üç tane lise düzeyinde okul vardır. Manisa ilinde tek yatılı ilköğretim okulu Selendi'de bulunmaktadır. Eğitim öğretim konusundaki tek eksiklik ilçede yüksek öğretimin bulunmamasıdır.

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu

11.4 Halk Eğitim Merkezi :

İlçede bulunan halk eğitim merkezinde, A.B.D ve Japonya başta olmak üzere çeşitli ülkelere ihraç halı dokuyan elemanlar yetiştirilmektedir. Bu elemanların dışında bilgisayar, daktilo, dikiş-nakış ve halk oyunları kursları verilmektedir.

11.5 Sağlık :

İlçede bir adet 25 yataklı Devlet Hastanesi ile birlikte, Merkez, Aşağı Güllüce, Pınarlar ve Şehirlioğlu Sağlık Ocakları olmak üzere dört adet sağlık ocağı bulunmaktadır. Ayrıca Devlet Hastanesi 'ne ek olarak yapılan 50 yataklı bina 2001 yılının Haziran ayında hizmete girecektir.

12. ULAŞIM

Selendi, Ankara-İzmir kara yoluna 16 km. uzaklıktadır. Her gün Kula, Salihli, Turgutlu, İzmir, Uşak, Simav ve Demirci'ye toplu ulaşım imkanı vardır. İlçe Manisa'ya 155 km, İzmir'e 180 km ve Uşak'a 77 km uzaklıktadır. Yolların tamamı asfalt olup her mevsim ulaşımaya elverişlidir. Köy yollarının %80'i asfaltlanmış olup çalışmalar devam etmektedir.

Ulaşım Haritası

13.SANAYİİ

Selendi'de sanayii yok denecek kadar azdır. İlçede bir adet sanayii sitesi bulunmaktadır. Burada her türlü bakım ve tamirat işleri yapılmaktadır. Ayrıca fabrika olarak Demir Profil Ürünleri ve Sera imalatı ile un fabrikaları vardır.

14.İLÇEDEKİ BAZI İNANÇLAR

14.1 Üzerlek Tütetmek :

Güzel bir çocuk başkaları tarafından çok sevilip ağlamaya başlarsa bu çocuğa nazar değdiğine inanılır. Bir soba küreği üzerine köz konulur. Yeşilken toplanarak kurutulan üzerlek denilen ottan ve çocuğu seven kişilerden birer bez parçası alınarak köz üzerine konulur. Yanmaya başlayınca çıkan duman nazar değen kimseye kokutulur. Hapşırtan bu kokunun nazara iyi geldiğine inanılır.

14.2 Aydeş Aşı Pişirmek :

Çok zayıf ve gelişmemiş çocukları şeytanın değiştirdiğine inanılır. Üç yolun birleştiği yerde bir tencere koyularak yemek pişirilir. Yani şeytanla değiştirilir. Yoldan geçenler tencerenin altına odun atarlar. Yemek pişince kadın çocuğu alır ve arkasına bakmadan başka bir yoldan eve gelir.

14.3 Hançer Çevirmek :

Başı, beli, sırtı ağrıyan kişi hançerciye gider. Üzerine kırmızı bez örtülür. Bezin üzerinden elindeki hançeri durmadan gezdirir. Bu arada hançerci içinden dualar okur. Bu iş için para ödenir.

14.4 Türbeye Bağlanma :

Çocuğu olamaya kadınlar mezarlıktaki türbeye gider. Orada namaz kılar, dua eder ve bir bezi türbeye bağlar. Böylece çocuğu olacağına inanır.

14.5 Köstek Kesme :

Yeni yürümeye başlayan ocuk, yürüyüşü ve hareketleri iyi olan bir kişi tarafından iki ayağı bir renkli ipe bağlanır. Sonra bu ip kesilir. Böylece ocuğun yürüyüşünün ve hareketlerinin o kişiye benzeyeceğine inanılır.

14.6 Parpılamak :

Rüyasında kedi, köpek, ısırın bir kişi yi parpı yapan kişiye gider bu kişi okur, bir parça odun inceltir tuz ile suya katılır ve birazda ekmek üzerine ekilir. Ekmek yenir suda içilir bu arada parpıcı da okumaya devam eder. Bu işler için para ödenir. Para ödemeye arasını kesme de denir.

14.7 l Arkasından Yapılanlar :

l çıkan eve komşuları, uzak yakın akrabaları tarafından erene gidilir. Erene gitme yemekle olur. Yemek hazırlanır akşam yemeğine l evine gidilir. Gitme iki haftaya kadar devam edilir. l evi bu eren sonunda ölünün ağız açmasını yapar.

14.8 Ağız Açma :

Un dan yağda katmer veya pişi yapılır. Erene gelenlere ve komşulara bu pişiler dağıtılır. Birkaç sofralıkta erkek eve çağırılır, evde pişi ve tatlı yedirilir, kuran okutulur.

14.9 Hayır Yapma :

Ölen kişi için yemekli hayır yapılır. Yemeklerden komşulara dağıtılır. Eve misafir çağırılır. Misafirlere yemeklerde yedirilir.

14.10 Elli ikinci Gece :

Ölünün ölümünün 52. gününün akşamına camii de veya evde mevlit okutturulur.

14.11 Hayır Pilavı Yapma :

Evde arzulanan bir işin olması, yada kaza geçirme gibi sebeplerde horoz kesilir, pişirilir suyu ile nohutlu, etli bulgur pilavı pişirilir dağıtılır.

15 AĞIZ ve ŞİVE ÖZELLİKLERİ :

Selendi halkının konuşması İstanbul Şivesi'ne yakındır. Ne kadarda İstanbul Şivesi'ne yakın bir konuşma dili olsa da kendine has konuşması bazı kelimelerle açıkça meydana çıkar. Bu kelimelerden örnek verecek olursak;

“êki”: o “Ekini götür annene ver”

“hindi”: şimdi “Hindi geldiği zaman dersine çalışır”

“gari” : artık “Gari bir daha yağmurda dolaşmaz”

Görüldüğü gibi konuşma dilinde farklılık gösteren kelimelerin en başında bunlar gelir.

16. “ÜÇ EYLÜL KURTULUŞ ŞENLİKLERİ”

İlki 1970 yılı 3 Eylül tarihinde kurtuluş bayramı olarak kutlanan ve günümüze kadar uzanan 3 Eylül Şenlikleri her yıl aynı tarihte bir bayram havası içinde kutlanır.

3 Eylül Şenlikleri; Belediye Başkanı'nın günün anlamını belirten konuşması ile başlar.Sırasıyla şiirler okunur, seymanlar zeybek oyunları oynar. Köylülerin hazırladığı süslü develer, kağrı arabaları, avcılar, atıcılar, biniciler ve mehter takımından oluşan festival konvoyu bandoların gür sesleri eşliğinde resmi geçit töreni yaparlar. Daha sonra hep birlikte ilçenin gurur kaynağı ata sporu cirit

oyunlarımızı izlemek üzere Vali Muzaffer Ecemiş'in adını taşıyan cirit sahasına geçilir. Davullar ve zurnaların sesleri cirit atlarına, cirit oyunlarını harekete geçirerek oyunları başlatır.

Zevkle izlenen cirit oyunları sonrasında 1. gelen takıma ödülleri verilerek alanda bulunan tüm davetlilerle birlikte öğle yemeği yenilir. Bu yemek birlik ve beraberliğin sembolü olur.

Yemek sonrası kimsesiz çocuklar, belediye tarafından Devlet Hastanesi'nde sünnet ettirilir. Arkasından trap atışları izlenir. Trap atışlarını takiben yöresel amatör sesler yarışması şenliklere ayrı bir boyut kazandırır.

Özetleyecek olursak 3 Eylül Şenlikleri halk konserleri, yöresel sanatçılar tarafından sergilenen kukla oyunları ve orta oyunlarıyla başlar. İlçe halkı bu özel günde gönlünce coşar ve eğlenir. Günün bitiminde ciritçiler şehir parkında övgüye değer sazlı sözlü eğlence ile programı tamamlarlar.

Son yıllarda ayrıca, Sera Şenlikleri ve Haziran ayında Kiraz Şenlikleri de yapılmaya başlanmıştır.

Bunun yanında Selendi'de dinî bayramlar, sünnet etkinlikleri, asker uğurlama, iftar yemekleri, mezar ziyaretleri de halkı bir araya getiren çeşitli toplumsal etkinlikler arasında yer alır.

Kurtuluş Şenliklerinden Görünüm

Halkın Birlik ve Beraberlik Görüntüleri

KAYNAKÇA

1. Selendi Kaymakamıyla birebir görüşme ve kaymakamlıktan alınan genel bilgi notları.
2. Selendi Belediye'si Başkanıyla birebir görüşme ve belediyeden alınan genel bilgiler.
3. Selendi halkından, Cennet AKTAŞ, Ali ÜNALAN, Raşit ER, Fatma AKKOYUN, Saide ÜNALAN ile yapılan sohbet notları.